

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Освітня програма «Французька мова і література»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша - французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична граматики французької мови
Викладач (-і)	Ковбанюк Мар'яна Іванівна, Скарбек Ольга Георгіївна
Контактний телефон викладача	0961857810 0962440693
E-mail викладача	olhaskarbek@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pu.if.ua
Консультації	щосереди, о 15.00 год., ауд. 806
2. Анотація до курсу	
Дисципліна "Теоретична граматики французької мови" викладається на четвертому році навчання для студентів 1-го (бакалаврського) рівня спеціальності 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Основними організаційними формами навчання є лекції та практичні заняття. На лекціях розглядаються найбільш вагомі та авторитетні з існуючих у французькій лінгвістиці наукові погляди стосовно французької граматичної теорії. На практичних заняттях розкривається основна проблематика вивчення відповідного граматичного явища, з'ясовуються загальні тенденції в його семантико-функціональній інтерпретації. Курс викладається французькою мовою.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета навчальної дисципліни – дати системний теоретичний опис морфології та синтаксису сучасної французької мови у світі тих наукових дискусій, що ведуться романістами стосовно різних частин мови та їх граматичних характеристик; розкрити причини, які зумовлюють різні погляди мовознавців на те саме граматичне явище, показати найбільш адекватні теорії, що їх пояснюють. Завдання курсу полягає в тому, щоб навчити студентів бачити в окремо взятому граматичному явищі його системну природу, глибинні структурні, семантичні й функціональні зв'язки з іншими елементами мовної системи, виробити у студентів навички аналітичної оцінки теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів з того чи іншого питання граматики, викликати інтерес до самостійного творчого осмислення мовних фактів. Загалом, курс покликаний сформувати у студентів лінгво-теоретичну компетенцію в галузі морфології та синтаксису французької мови для подальшого її викладання та проведення наукових досліджень..	
4. Результати навчання та компетентності	
Загальні компетентності: - Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформацій з різних джерел; - Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - Здатність проведення досліджень на належному рівні з теоретичної граматики французької мови. Фахові компетентності: - Усвідомлення структури філологічної і педагогічної наук та їх теоретичних основ, аналітично оцінювати теоретичні дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів з того чи іншого питання граматики, визначити основні проблеми системно-теоретичного аналізу основних понять, термінів та методів наукового дослідження сучасної французької мови.. - Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні. - Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією, використовувати в	

професійній діяльності знання з теоретичної граматики французької мови.

Результати навчання:

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
- Організовувати процес свого подальшого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності, визначити основні проблеми системно-теоретичного аналізу основних понять, термінів та методів наукового дослідження сучасної французької мови.;
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;
- Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосування методів та інноваційних підходів;
- Аналізувати мовні одиниці, визначити їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють, визначити основні проблеми системно-теоретичного аналізу основних понять, термінів та методів наукового дослідження сучасної французької мови.;
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, аналізувати термінологічний зміст одиниць, якими оперує теоретична граматика, проблемні аспекти теорії слова, мовної категорії та частин мови; аналізувати ключові семантико - морфологічні характеристики частин мови, які структурують граматичну систему сучасної французької мови.
- Використовувати набуті теоретичні знання з граматики французької мови в практичному курсі французької мови та у викладанні французької мови у закладах освіти.
- Здійснювати аналіз синтаксичних одиниць: словосполучення, речення, текст, класифікації, семантики, прагматики тощо.
- Знати граматичну систему сучасної французької мови, визначення одиниць мови, предмета і методів вивчення морфології та синтаксису, проблеми і методи граматичного аналізу.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10-
практичні	20 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
VII-й	035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька	VI-й	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Мовний знак. Теорія мовного знаку як методологічної	Лекція	1. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка : учебник	2 год;	5 балів	Перший тиждень семестру

основи граматичного знання. Визначення знаку. Класифікація знаків. Складова мовного знаку. Мова та мовлення. Семіотичні зв'язки мовних знаків. Типи і аспекти вивчення мовних знаків.	Самостійна робота	2. Реферовская Е.А. Синтаксис современного французского языка: Сложное предложение. - изд. 2-е. М. : ЛКИ, 2007. – 240 с. 3. Реферовская Е.А., Васильева А.К. Теоретическая грамматика французского языка (на франц. языке). Учебник по курсу теоретической грамматики французского языка. Л. : Просвещение, 1973. – 357 с. 4. Тарасова А.Н., Рощупкина Е.А., Кудрявцева Н.Б. Практикум по теоретической грамматике французского языка . М. : Высшая школа, 2003. – 204 с. 5. Bally Charles. Traité de stylistique française .Premier volume. Paris : Librairie de Klincksieck, 1937. – 331 p. 6. Paveau Anne-Marie, Sarfati Georges-Elia. Les grandes théories de la linguistique. De la grammaire comparée à la pragmatique. Paris :	4 год.		

		Armand Colin, 2008. – 254 p. 7. Popovych M.M. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці, Букрек, 2010. – 288 с. 8. Saussure Ferdinand de. Premier Cours de linguistique générale : d'après les cahiers d'Albert Riedlinger. Great Britain by BPC Wheatons Ltd.Exeter, 1996. – 127p.			
Тема 2 Предмет і завдання теоретичної граматики. Визначення практичної та теоретичної граматики. Типи граматик. Методи граматичного аналізу: дистрибутивний, трансформаційний, метод опозиції і компонентного аналізу, контекстуально-ситуативний метод. Основні етапи розвитку теоретичної граматики французької мови. Асиметрія в граматиці. Функціональний підхід. Зв'язок граматики з іншими лінгвістичними науками.	Лекція Самостійна робота	Див. вище	2 год. 4 год.	5 балів	2-й тиждень семестру

Тема 3. Граматична категорія. Поняття граматичної категорії. Граматичне значення. Граматична форма. Типи граматичних морфем. Внутрішня структура граматичної категорії. Типи граматичних категорій (морфологічні, синтаксичні, лексико-граматичні). Асиметрія відносин між значенням і граматичними формами однієї категорії в семіотичному, парадигматичному та синтагматичному плані.	Лекція Практичне заняття Самостійна робота	Див. вище	2 год. 2 год. 6 год.	5 балів 5 балів	3-й тиждень семестру та 4-й тиждень семестру
Тема 4. Теорія частин мови. Визначення поняття «частина мови». Проблеми частин мови у французькій граматиці. Критерії ідентифікації частини мови. Інвентар частин мови. Ієрархія частин мови. Форма і зміст частин мови. Ядро і периферія в частинах мови. Первинні і	Лекція Практичне заняття Самостійна робота	Див. вище	2 год. 2 год. 4 год.	5 балів 5 балів	5-й та 6-й тиждень семестру

вторинні функції частин мови. Транспозиція (функціональна, морфологічна, синтаксична). Способи морфологічної транспозиції. Транспозиція та значення слова.					
Тема 5. Дієслово. Визначення дієслова як частини мови. Лексико-семантична класифікація дієслів. Лексико-граматична класифікація дієслів. Самостійні й службові дієслова. Перехідні й неперехідні дієслова. Поняття і особливості валентності дієслів. Морфологічна класифікація вербальних форм. Граматичні категорії дієслова: <i>особи, числа, часу, способу, виду, стану</i> . Поняття модальності дієслів. Безособові форми дієслів. Вираження категорій дієслова в інфінітиві. Граматикалізація інфінітивних конструкцій. Герундій. Транспозиція безособових форм дієслова.	Лекція	Див. вище	2 год.	5 балів	7-й та 8-й тиждень семестру
	Практичне заняття		2 год.	5 балів	
	Самостійна робота		4 год.		
Тема 6. Іменник. Визначення іменника як частини мови.	Лекція	Див. вище	2 год.	5 балів	9-й та 10-й тиждень семестру

Семантичні категорії іменників. Іменники загальні і власні, конкретні і абстрактні, речовинні, збірні, одинні і множинні. Морфологічні категорії іменника у французькій мові. Категорія особи, числа, детермінації. Синтаксичні функції іменника.	Практичне заняття Самостійна робота		2 год. 4 год.	5 балів	
Тема 7. Детермінативи. Загальні ознаки детермінативів як частини мови. Семантика детермінативів. Детермінація якісна й кількісна. Означені і неозначені детермінативи. Артикль. Огляд існуючих точок зору на артикль. Поняття означеної, неозначеної і кількісно-неозначеної співвіднесеності. Характеристика значень означеного, неозначеного й часткового артикля. Артикль і його взаємодія з різними лексико-граматичними розрядами іменників.	Лекція Самостійна робота	Див. вище	2 год 4 год.	5 балів	11-й тиждень семестру
Тема 8. Займенник. Визначення займенника як частини мови. Семантична	Лекція		2 год. . .	5 балів	12-й тиждень семестру

класифікація займенників. Морфологічні категорії і форми займенників. Загальні і специфічні категорії: предметність / не предметність, означеність / неозначеність, рід, число. Синтаксична функція. Автономність. Особові займенники: первинна та вторинна функції, граматичні категорії. Присвійні, вказівні, питальні, відносні та неозначені займенники. Прономіналізація та депрономіналізація	Самостійна робота		4 год.		
Тема 9. Прикметник та прислівник. Визначення прикметника як частини мови. Грамматичні категорії роду, числа і ступенів порівняння. Система словотворчих моделей прикметника. Синтаксична функція: означення й предикатив. Поняття «прикметник» у французьких граматиках: традиційне включення в клас	Лекція Практичне заняття Самостійна робота	Див. вище	2 год. 2 год 4 год.	5 балів 5 балів	13-й та 14-й тиждень семестру

прикметників займенникових детермінативів і числівників. Проблеми якісних і відносних прикметників у французькій мові. Сучасні тенденції в утворенні відносних прикметників. Прикметник і його стосунки з іншими частинами мови. Субстантивація й адвербіалізація прикметників. Проблема повної й неповної функціональної транспозиції іменника в прикметник. Нові тенденції в утворенні відносних прикметників. Прислівник як частина мови. Лексико-семантична класифікація прислівників. Морфологічна та синтаксична функція прислівників.					
Тема 10. Службові частини мови. Прийменник як службова частина мови. Проблема лексичного значення прийменників. Класифікація прийменників. Складні прийменники і прийменникові вислови.	Лекція Самостійна робота	Див. вище	2 год. 4 год.	5 балів	15-й тиждень семестру

Грамаіічні функції прийменників. Сполучник як службова частина мови. Класифікація сполучників. Значення і вживання сполучників. Сурядні та підрядні сполучники. Частка. Семантико-грамаіічна група часток. Заперечні частки. Стверджувально-заперечні слова-фрази. Вигук. Синтаксичні функції вигуків. Семантика вигуків. Вигук та інші частини мови.					
Тема 11. Синтаксис. Слово та словосполучення. Поява терміну синтаксис. Предмет синтаксичних досліджень. Критерії для визначення меж слова. Словосполучення, його визначення. Просте речення. Класифікація речень за формою. Члени речення, визначення, критерії для виділення, функціональні типи речення. Семантична структура речення. Комунікативні категорії речення. Складне речення. Загальна характеристика	Самостійна робота	Див. вище	14 год.		

складного речення як синтаксичної одиниці.					
Підсумок та контроль самостійної роботи	Презентація	Див. вище	4 год.	10 балів	15-й тиждень семестру
Підсумкова робота	екзамен			20 балів	15-й тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система контролю знань студентів здійснюється через: ● поточний контроль – (1) усне опитування, (2) тестові завдання, (3) презентація; ● екзамен				
Вимоги до екзамену	Питання, які виносяться на екзамен: 1. La définition du signe. Le classement des signes. 2. Les constituants d'un signe linguistique. Types de signes linguistiques. 3. La définition de la grammaire. Les oblets d'étude de la grammaire. 4. Types de grammaires. Types de grammaires théoriques. 5. La définition de la catégorie grammaticale. Valeur grammaticale et forme grammaticale. 6. Types de morphèmes grammaticaux. Traits pertinents de l'analytisme français. 7. Le problème des limites du mot. Les critères de leur délimitation. 8. La définition des parties du discours et les critères de leur identification. 9. Les espèces de parties du discours. La transposition fonctionnelle des parties du discours. 10. Classement lexico-sémantique et lexico-grammaticale des verbes. 11. Classement morphologique des formes verbales. 12. Les valeurs morphologiques du verbe. Catégorie de la personne, du nombre et du temps. 13. Catégories des verbes. Mode, aspect et voix. 14. Le nom et la sous-catégorisation sémantique des noms. 15. Le nom et ses catégories grammaticales. 16. Les déterminants du nom. 17. Les classes de déterminants et leurs fonctions. 18. L'adjectif. La classification et les catégories grammaticales. 20. Les degrés de signification et les fonctions de l'adjectif. 21. Le pronom et le nom. Le classement des pronoms. 19. Pronoms personnels, pronoms démonstratifs et pronoms possessifs. 22. Pronoms relatifs, interrogatifs et indéfinis. 23. Adverbe. Classement des adverbes. 24. Valeurs et fonctions grammaticales des adverbes. 25. La préposition. 26. La conjonction. 27. La particule.				

Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 45 балів за аудиторну та самостійну роботу.				
	Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота	Всього
	Ваговий коефіцієнт	10	2	8	
	Максимальна кількість балів	50	10	40	100
		„5” – 50 „4” – 40 „3” – 30 „2” – 20	„5” – 10 „4” – 8 „3” – 6 „2” – 4	„5” – 40 „4” – 32 „3” – 24 „2” – 16	

7. Політика курсу

Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини.

- У випадку пропуску 5 чи більше практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;
- Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на практичних заняттях;
- Студент на свій вибір має підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
- Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття;
- Студент може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки “незадовільно”;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримує “0” балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

8. Рекомендована література

Базова

1. Bally Charles. *Traité de stylistique française .Premier volume.* Paris : Librairie de Klincksieck, 1937. – 331 p
2. Paveau Anne-Marie, Sarfati Georges-Elia. *Les grandes théories de la linguistique. Dela grammaire comparée à la pragmatique.* Paris : Armand Colin, 2008. – 254 p.
3. Popovych M.M. *Cours théorique de grammaire française. Morphologie.* Чернівці, Букрек, 2010. – 288 с.
4. Saussure Ferdinand de. *Premier Cours de linguistique générale : d’après les cahiersd’Albert Riedlinger.* Great Britain by BPC Wheatons Ltd.Exeter, 1996.

Допоміжна

1. Béchade H.-D. Syntaxe du français moderne et contemporain. Paris, Presse Universitaire de France., 1989
2. Gak V.G. Essai de grammaire fonctionnelle du français. Москва, 1974
3. Mounin G. Clef pour la sémantique. Paris, Edition Seghers, 1972
4. Mounin G. Dictionnaire de la linguistique. Paris, Presse universitaire de France, 1974

Викладачі: Ковбанюк М.І., Скарбек О.Г.